

За співвідношенням білків м'язової та сполучної тканини в НМС лебединські телиці наближались до чорно-рябих, а червоні степові вірогідно ($P < 0,001$) поступаються тваринам цих двох порід.

У кастратів червоної степової та лебединської порід практично відсутня різниця між коефіцієнтами повноцінності білків НМС, а тварини цієї статеві групи чорно-рябої породи поступаються як лебединським, так і червоним степовим.

Висновки:

1. М'ясо молодняка молочних порід має високу біологічну цінність: співвідношення білків м'язової та сполучної тканин становить $8,09 \pm 0,07$.

2. Коефіцієнт повноцінності білків у м'ясі телиць та кастратів вірогідно вищий ($p < 0,001$), ніж у бичків.

3. У м'ясі бичків та телиць червоної степової породи повноцінність білків НМС нижча, ніж у чорно-рябої та лебединської породи, а кастрати чорно-рябої породи поступаються за цим показником тваринам аналогічної статеві групи червоно-степової та лебединської породи.

В работе изложены данные по оценке соотношения белков мышечной и соединительной ткани в длиннейшей мышце спины 3458 голов молодняка молочных пород в зависимости от пола и породы.

The article presents data on evaluation of muscle tissue proteins to connective tissue proteins ratio in Longissimus dorsi of 3458 young dairy cat lie.

УДК 636.2.082

ЛІНІЙНА ОЦІНКА ТИПУ МОЛОЧНОЇ ХУДОБИ

М.С.Рубан *

Інститут тваринництва УААН

Наведено результати аналізу вітчизняної та сучасних систем лінійної оцінки екстер'єру. Запропонована шкала оцінки екстер'єрних ознак з урахуванням світових вимог та передового досвіду.

молочне скотарство, ознака, екстер'єр, лінійна оцінка

У країнах з розвинутим молочним скотарством у теперішній час широко використовується лінійна система оцінки екстер'єру [2-6]. Така оцінка використовується при виборі корів биковідтворювальної групи, племінних бугаїв, а також оцінки бугаїв плідників за екстер'єрними особливостями дочок. Але, на жаль, у більшості господарств України така система не використовується, а застосовується оцінка корів за традиційною десятибальною шкалою, яка має цілий ряд недоліків.

Селекція завжди базувалась на використанні тварин та рослин які мають відхилення за ознаками, що мають інтерес для людини. У даному випадку, за-

*Науковий керівник — доктор сільськогосподарських наук, професор В.В. Мирось

стосування 10-бальної шкали не дозволяє цього робити. Так, наведена в таблиці 1 оцінка трьох зовсім різних корів як за продуктивністю, так і за будовою тіла, має однакову оцінку – 8,5 бала, яку отримано внаслідок додавання різних значень оцінок за загальний вид і розвиток, молочну залозу та кінцівки.

1.Продуктивність та варіанти оцінки екстер'єру за десятибальною шкалою у корів української червоно-рябої молочної породи (племзавод “Українка”)

Корова		Продуктивність за найвищу лактацію				Оцінка екстер'єру			
№	кличка	лактація	надій, кг	вміст молочного жиру		загальний бал	у тому числі		
				%	кг		загальний вид та розвиток	вим'я	кінцівки
2532	Баришня	3	9060	4,21	381,4	8,5	3,0	4,0	1,5
5500	Вербочка	2	6273	4,29	269,1	8,5	2,5	4,0	2,0
5342	Альпа	2	4300	4,26	183,2	8,5	2,0	4,5	2,0

У той же час отриманні цифри не дають уявлення про основні екстер'єрні особливості представлених тварин.

Ознаки, які включені до рекомендацій ICAR (International Commitee for Animal Recording – міжнародний комітет з обліку тварин), набули широкого розповсюдження у країнах з розвинутим молочним скотарством. Так, при проведенні лінійної оцінки в цих країнах (табл. 2) найбільшу увагу приділяють ознакам, які характеризують молочну залозу: глибині вимені, масивності та довжині передніх часток вимені, висоті (довжині) задніх часток вимені, центральній зв'язці, розміщенню дійок та їх довжині.

Серед показників, які характеризують розвиток тварини та стан кінцівок, перевага надається висоті в крижах, положенню таза, глибині грудей, куту скакального суглоба, куту нахилу ратиць.

У підкомітет ICAR з питань оцінки генетичної цінності бугаїв-плідників - INTERBULL входить багато породних [2] або фермерських асоціацій більшості країн світу (Австралія, Англія, Німеччина, Голландія, США, Франція та ін.), але єдиної шкали ознак не існує, є тільки рекомендації. Це пов'язано з використанням тільки необхідних, в умовах тієї чи іншої країни ознак, що характеризують найважливіші, у селекційному плані, екстер'єрні риси породи чи популяції.

На відміну від вітчизняної 10-бальної шкали, сучасна лінійна оцінка екстер'єру не призводить до “злиття” особливостей організму в єдиний індекс, що не дає уявлення про особливості будови тіла. Цього досягають за рахунок окремої оцінки кожної статі без їхнього подальшого підсумовування.

Аналіз отриманих даних дав нам можливість запропонувати шкалу оцінки, яка вміщує в собі як міжнародні вимоги, що базуються на рекомендаціях ICAR, так і ознаки необхідні при врахуванні екстер'єрних особливостей вітчизняних порід худоби.

2.Перелік ознак оцінки екстер'єру, які використовуються у країнах з розвинутим молочним скотарством

Ознаки	Система оцінки (країна)					
	Реко- ментації ICAR [1]	Гол- лан- дія [3]	Німец- чина [4]	США		Запро- поно- вана шкала
				[5]	[6]	
Особливості будови тіла (загальна оцінка)	*					
Вгодованість	*					
Обмускуленість		*	*	*		
Висота в крижах	*	*	*	*	*	*
Положення тазу (кут крижа)	*	*	*	*	*	*
Ширина крижа	*	*		*	*	
Ширина в маклаках						
Ширина в сідничних буграх			*			*
Ширина грудей	*		*		*	*
Глибина грудей	*	*	*		*	*
Глибина вимені	*	*	*	*	*	*
Прикріплення передніх часток вимені		*	*			*
Масивність та довжина передніх часток вимені	*		*	*	*	
Розповсюдження вимені позаду (відносно стегна)						
Висота (довжина)задніх часток вимені	*	*	*	*	*	*
Ширина вимені ззаду				*		*
Центральна зв'язка (підвіска вимені)	*	*	*	*	*	*
Розміщення дійок (вид позаду)	*	*	*	*	*	*
Довжина дійок	*	*	*			*
Товщина дійок						
Відстань від дна вимені до землі						
Загальна оцінка вимені	*					
Кут скакального суглоба	*	*	*		*	*
Вираженість скакального суглоба						
Міцність бабок						
Масивність путової кістки						
Кут нахилу ратиць	*		*			*
Вид задніх кінцівкок ззаду	*	*				*
Загальна оцінка кінцівкок	*					
Молочний тип				*		*
Загальна кількість ознак	18	13	15	11	11	16

Примітка. [1], [3], [4], [5],[6] – номери посилань у бібліографії.

Вже розпочата робота по оцінці за новою шкалою тварин червоно-рябої породи племінного господарства ВАТ “Насінневе” Харківської області; на основі отриманих даних передбачається провести оцінку взаємозв'язку між основними продуктивними та екстер'єрними ознаками корів з метою отримання уточненої оцінки молочної худоби і племінної цінності використаних бугаїв–плідників за комплексом ознак. У таблиці 3 наведено оцінку вибірки з 60 голів за запропонованими ознаками. Ознаки екстер'єру, що відповідають статтям модельної тварини, оцінювали 50 балами. Відхилення в бік послаблення чи посилення прояву ознак характеризували меншим або більшим числом балів.

3. Аналіз екстер'єрної оцінки по виборці корів червоно-рябої породи племінного господарства ВАТ "Насінневе"
Харківської області

Ознаки	Бали			М	σ	Cv, %
	30	50	70			
Висота в крижах				52,54	9,54	18,15
Положення таза (кут крижа)				52,73	10,32	19,57
Ширина в сідничних буграх				52,54	11,22	21,36
Ширина грудей				50,02	3,21	6,41
Глибина грудей				49,98	11,64	23,28
Глибина вимені				67,00	18,74	27,74
Прикріплення передніх часток вимені				51,90	20,96	40,39
Висота (довжина) задніх часток вимені				66,95	17,02	25,42
Ширина вимені ззаду				66,88	20,84	31,16
Центральна зв'язка (підвіска вимені)				51,66	26,26	50,83
Розміщення дійок (вид ззаду)				46,59	12,92	27,72
Довжина дійок				55,27	9,53	18,23
Кут скакального суглоба				45,95	12,83	27,92
Кут нахилу ратиць				40,19	10,28	25,58
Вид задніх кінцівок ззаду				50,00	3,02	5,22

Примітки: 1. М - середнє арифметичне відхилення;
2. σ - середнє квадратичне відхилення;
3. Cv - коефіцієнт варіації.

Застосування 90-бальної шкали дає можливість максимально виявити екстер'єрні особливості тварин.

Проведення такої оцінки дає можливість з найбільшою точністю отримати достовірну інформацію про стан, екстер'єрні якості, а в подальшому і племінну цінність як тварини, так і стада в цілому. Впровадження єдиної оцінки тварин для всієї території України дозволить наблизити рівень селекційних робіт до світових стандартів.

Бібліографічний список

1. International committee for animal recording (ICAR) 2001. International agreement of recording practices.
2. INTERBULL Routine Genetic Evaluation for Conformation Traits. February, 2002, www.interbull.org.
3. Frank de Graaff. Type classification in the Netherlands // Vepro Holand., 1991.-Vol.12.- P.12-13.
4. Herrbuch-Genossenschaft Emsland e.G. Bullenverzeichnis 89/90.- S. 43-46.
5. World- Wide Sires, Ins. 1990. U.S. Holstein Genetics, P.13.
6. Holstein sires. Use all the ABS services to get the most from your A.I.dollar. American Breeders Service Division 1984, P.5.

Приведены результаты анализа отечественной и современных систем линейной оценки экстерьера. Предложена шкала оценки экстерьерных признаков с учетом мировых требований и передового опыта.

The results of analysis of the home and modern systems of conformation assessment are presented. The scale of assessment of conformation traits accounting for the world requirements and progressive experience is proposed.

УДК 636.2.033:681.3

СТВОРЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ ДЛЯ МОНІТОРИНГУ І ВИБОРУ НАПРЯМІВ ДИНАМІЧНОГО РОЗВИТКУ ГАЛУЗІ МОЛОЧНОГО СКОТАРСТВА

**С.Ю.Рубан, А.В.Персіков, В.В.Гнидін, В.О.Даншин, М.С.Рубан,
Н.Л.Балагуровська**

Інститут тваринництва УААН

У статті викладені принципи побудови інформаційної системи для вирішення комплексу задач по навчанню і керуванню в молочному скотарстві.

інформаційні технології, операційні системи, молочне скотарство

На державному рівні першочерговими завжди були, є і будуть проблеми соціально-економічного розвитку. Механізм економічного регулювання (стимулювання) при цьому завжди базувався на законодавстві, як регуляторі господарських і трудових взаємин, приватної і державної власності, конкуренції, вільному підприємництві. Накопичений у світі досвід свідчить про “живучість” тих держав, де системно організовані ринки товару, послуг, цінних паперів і